

SUURPETOVIERAILUN OHJE KOULUVIERAILIJALLE

Lyhyemmät osioiden kuvaukset löytyvät erillisellä paperilla.

Luultavasti kaikkia kuutta osiota ei ehdi tekemään 90 minuutin vierailulla. Voit harkintasi mukaan jättää osioita pois tai lyhentää niitä. Etenkin jos kyse on pienistä lapsista, on tauko vierailun välissä varmasti tarpeen. Tällöin kannattaa suosiolla jättää jokin osio pois. On parempi ehtiä tekemään kunnolla se, mitä tekee, kuin juosta läpi kaikki mahdollinen.

Esimerkiksi yläkoululaisille voisi valita tehtäviksi osiot 1, 4 ja 5, ja jos aikaa jää, voi tehdä osiot 3 ja 6.

Etenkin alakoululaisille voit myös jättää osan ensimmäisen osion korteista pois, jolloin tehtävä on helpompi eikä myöskään vie niin paljon aikaa.

ALOITUS

Aluksi esittele itsesi, kerro, että olet Luonto-Liitosta ja että olet tullut puhumaan Suomen suurpedoista. Voit kysyä, tietävätkö oppilaat, mitkä suurpedot ovat dian 2 kuvassa ja mitä muita suurpetoja meillä on. Tässä kohti petojemme esittely voidaan pitää aika lyhyenä. Voit esitellä kuvat suurpedoista Powerpointilta/laminoiduilla kuvilla. Tarkemmin niiden elämästä keskustellaan myöhemmin.

1. YHDISTÄ KUVAT – TOIMINNALLINEN TEHTÄVÄ PEDOISTA

n. 20 min

***Tavoite:** Korttitehtävässä tavoitteena on herätellä oppilaita pohtimaan aihetta ja keskustelemaan pienissä ryhmissä. Tavoitteena on myös avata ainakin **pedon** ja **uhanalaisuuden** käsitteitä, sekä tutustua petojen aisteihin.*

Korttitehtävässä jaa luokka pienryhmiin, noin 4-5 oppilasta per ryhmä. Ryhmät on helpointa muodostaa vain nopeasti lähekkäimmin istuvista oppilaista. Jaa kullekin ryhmälle korttipinot. Kaikissa pinkoissa tulisi olla kaikki ohjeessa mainitut korttiparit. Pinkkoja kannattaa sekoittaa ennen tehtävää, etteivät parit ole jo valmiina.

Anna ryhmille noin viisi minuuttia aikaa muodostaa korteista mielestään sopivia pareja. Tämän jälkeen käykää pareja yhdessä läpi. Näytä kerrallaan yksi kortti ja kysy, minkä parin oppilaat ovat kyseiselle kortille valinneet. Kysy myös miksi, tai mikä näitä voisi yhdistää. Muista, että myös muunlaiset yhdistelmät voivat olla ihan yhtä oikein kuin tässä luetellut. Voitte keskustella oppilaiden ajatuksista myös erilaisten yhdistelmien taustalla. Selvästi vitsillä heitettyihin ei kuitenkaan kannata kauheasti käyttää aikaa. Erilaiset yhdistelmät voivat avata tien hyvälle keskustelulle! Älä esitä tässä mainittuja yhdistelmiä ainoina oikeina, vaan esim. ” Minä taas yhdistin lampaan ja petoaidan...” ja sitten kerrot miksi, tai voit myös kysyä keksivätkö oppilaat miksi.

Kuvaparien avaamista:

Saimaannorppa – Maakotka. Tämä kuvapari voi olla oppilaille hankala löytää koska se ei ole kovin ilmeinen. Voit kysyä, mitä yhteistä kahdella näin erilaisella eläimellä voisi olla. Niitä yhdistää ainakin kaksi asiaa: molemmat ovat petoja ja molemmat ovat uhanalaisia. Tässä kohtaa voit kysyä myös, mitä muita petoja oppilaat tietävät. Ilmeisimpien lisäksi voit mainita myös esim. siilin. Kaikki sellaiset eläimet, jotka saalistavat ja syövät muita eläimiä, ovat petoja. Kysy, tietävätkö oppilaat, mitä uhanalaisuus tarkoittaa. Uhanalaisuus tarkoittaa, että lajin edustajia on niin vähän jäljellä, että laji on vaarassa kuolla sukupuuttoon joko alueellisesti tai koko maailmasta. Saimaannorpan ja maakotkan lisäksi myös esimerkiksi susi on Suomessa erittäin uhanalainen laji ja ahma äärimmäisen uhanalainen.

Kissa – Koira. Myös tutut lemmikkimme kissa ja koira ovat petoeläimiä. Voit myös kysyä, mitkä Suomen luonnosta löytyvät suurpedot muistuttavat kissaa ja koiraa (ilves ja susi). Jotkut ovat hyvin saattaneet myös yhdistää kortit näin.

Susilauma saalistamassa – Hirvi. Pedot syövät toisia eläimiä ja susien tärkeää ravintoa ovat hirvet. Hirven saalistamiseen ei kuitenkaan yleensä pysty yksittäinen susi yksin, vaan siihen tarvitaan laumaa.

Lammas – Susi. Joskus sudet voivat käydä myös kotieläinten kimppuun. Susi ei ymmärrä, että kotieläin on ihmisen omaisuutta, vaan etenkin yksinäinen susi voi nähdä aitauksessa olevan lammaslauman helppona saaliina. Kotieläimiä voidaan suojella susilta ja muilta eläimiltä petoaidalla. Petoaidassa on useita sähkölankoja päällekkäin ja siinä käytetään voimakasta sähköpaimenta. Aitaan koskeminen ei vahingoita eläimiä mitenkään, mutta nipistää niin kovin, että petoeläimet eivät uskalla toista kertaa yrittää aidasta yli tai ali. Petoaidan voi saada valtiolta ilmaiseksi, jos alueella on susia. Aidan pystyttämiseen voi saada talkooapua esimerkiksi luonnonsuojeluyhdistykseltä.

Ahma – Tunturi, jonka juurella haaska. Ahma elää erityisesti pohjoisilla tuntureilla. Sen ravintoa ovat erityisesti muiden eläinten tappamat haaskat, mutta se saattaa myös itse saalistaa esimerkiksi poroja. Ahma on hyvin sopeutunut hangella kulkemiseen. Ahmoja elää myös Itä-Suomen metsissä. Lapissa poronhoitoalueella ahman tappamiseen saattaa nykyään saada erikoisluvan. Muualla Suomessa ahma on tiukasti rauhoitettu.

Karhu – Karhun ruokalista. Karhu on petoeläin, mutta se on todella kaikkiruokainen. Sen ruokalista koostuu paljon muustakin kuin toisista eläimistä. Myös karhu ruokailee mielellään toisten petojen kaatamalla haaskoilla, mutta voi myös itse saalistaa. Lisäksi jopa puolet karhun ruokavaliosta voi koostua marjoista. Myös susi syö jonkin verran marjoja, vaikka onkin puhtaampi lihansyöjä. Ilves taas syö pelkästään lihaa.

Ilveksen tupsukorvat, silmät ja tassut – yöllinen lumimaisema, jossa jänis. Ilveksen tarkat aistit auttavat sitä saalistamaan. Niiden avulla se osaa myös välttää ihmistä – siksi ilvestä näkee harvoin, vaikka niitä on suurpedoista eniten. Ilveksen tassut myös kantavat hyvin lumella, joten se pääsee hyvin kirmaamaan jäniksen perään. Ilves onkin hyvin sopeutunut elinympäristöönsä ja tietynlaisen saaliin

saalistamiseen. (Voit puhua myös suden aisteista ja sopeumista.)

2. MILLAINEN ELÄIN ON SUSI? - NIMITEHTÄVÄ

n. 10 min

Tavoite: *Oppilaat saavat miettiä omaa mielikuvaansa sudesta. Voidaan keskustella erilaisista suhtautumistavoista ja niiden taustoista sekä antaa tilaa erilaisille näkemyksille.*

Pyydä oppilaita miettimään sutta. (Jos käytössäsi on Powerpoint, heijasta taustalle suden kuva [dia nro 5] mietinnän tueksi.) Minkälainen mielikuva heillä on sudesta? Vaikka ihan ensimmäinen asia, mikä tulee mieleen!

Jokainen oppilas keksii itselleen susinimen sen mukaan, minkälainen mielikuva itsellä on sudesta, etunimeksi oma nimi ja toiseksi nimeksi oma mielikuva sudesta ja sukunimeksi Susi, esim. Anna Uljas Susi, Anna Harmaa Susi, Anna Söpö Susi, Anna Vaarallinen Susi, Anna Nopea Susi, Anna Takkuturkki Susi tms.

Voit kirjata mielikuvat, eli toiset nimet taululle niin, että negatiiviset tulevat yhteen reunaan, neutraalit keskelle ja positiiviset toiseen reunaan. Voit samalla myös tervehtiä jokaista oppilasta nimeltä, mikä vähentää vierautta (vaikka todennäköisesti et kaikkia nimiä tämän pohjalta tule muistamaan).

Nimikierroksen jälkeen katsokaa, mihin kohtaan taulua tuli eniten sanoja. Tuliko niitä hyvin erilaisia? Voit kertoa, että susi saattaa herättää paljon hyvin ristiriitaisiakin mielikuvia. Saduissa susi on usein paha ja joskus susi saattaa aiheuttaa haittaa ihmisen omaisuudelle. Se ei kuitenkaan ole luonteeltaan ilkeä, vaan eläin siinä missä muutkin. Sutta, kuten mitään muutakaan villieläintä ei tietenkään pidä lähestyä tai häiritä jos sellaisen sattuu luonnossa kohtaamaan. Yleensä susi huomaa ihmisen jo kauan ennen kuin ihminen huomaa suden, ja väistää ihmistä. Siksi suden näkeminen on susialueillakin hyvin harvinaista.

Jos on runsaasti aikaa ja ollaan ulkona, esim. leirillä, voidaan tähän tehtävään lisätä nimen lisäksi nimeä kuvaava liike. Asetutaan ympyrään, jossa sudet esittäytyvät eli jokainen vuorollaan kertoo oman nimensä ja näyttää (nimeään kuvaavan) liikkeen, jonka jälkeen muut tervehtivät susitoveriaan ja tekevät myös kyseisen liikkeen.

3. SUSI JA KOIRA – KESKUSTELU

n. 10 min

Tavoite: *Oppilaat saavat kertoa omia kokemuksiaan koirista, todetaan suden ja koiran sukulaisuus ja havaitaan yhtäläisyyksiä ja eroja suden ja koiran välillä. Näin tehdään myös sudesta tutumman tuntuinen.*

Voit ensin kysyä lapsilta, kuinka monella on kotona koira. Todennäköisesti useampia käsiä nousee. Voit jatkaa keskustelua jatkokysymyksillä, jos lapset eivät innostu oma-aloitteisesti kertomaan koiristaan:

- Mitä koira syö?
- Mitä se tekee mielellään?

- Mitä se tekee, kun se haluaa leikkiä? (koira ”niiaa”)
- Miten koira suhtautuu perheenne ihmisiin?
- Suhtautuuko koira eri tavoin aikuisiin ja lapsiin?
- Onko koiralla jokin erityinen tehtävä (metsästys, paimentaminen, vartiointi...)?

Lapset todennäköisesti haluavat kertoa koiristaan ja muistakin lemmikeistään tässä kohtaa. Anna tilaa heidän kertomuksilleen. Vuorovaikutus on etenkin alakouluikäisten kanssa tärkeämpää kuin suuren tietomäärän läpikäyminen. Yläkouluikäisten kanssa tämän osion voi pitää lyhyempänä, ja siirtyä lähes suoraan suden ja koiran eleisiin.

Näytä kuva suden ja koiran eleistä. Oletko nähnyt tutun koiran tekevän jotain näistä? Mitä eleet tarkoittavat? Kerro, että sudet ja koirat viestivät hyvin samanlaisin elein.

Tunnistavatko lapset kuvasta suden / koiran mielialoja?

Kuvan 1 eläin mahtaillee. Se haluaa osoittaa johtavaa asemaansa toiselle lauman jäsenelle. Se ei välttämättä ole vihainen, mutta haluaa tehdä selväksi asemansa.

Kuvan 2 eläin on heittäytynyt selälleen osoittaakseen alamaisuutta johtajalle. Se ei välttämättä ole peloissaan, mutta haluaa tehdä selväksi, ettei kiistä toisen johtajasemaa.

Kuvan 3 eläin haluaa leikkiä kaverinsa kanssa. Asennollaan se kutsuu toisen leikkiin ja viestii, ettei halua selvittää arvojärjestystä eikä tehdä muutakaan totista, vaan pitää hauskaa.

Kuvan 4 eläin on peloissaan. Se vetää häntää koipien väliin ja vetäytyy taaksepäin osoittaakseen toiselle, ettei halua millään tapaa haastaa riitaa. Jonkun koiraa saattaa pelottaa vaikkapa eläinlääkärissä käynti. Silloin asento on tällainen.

Jos ryhmä on hiljainen, voi oppilaiden antaa jutella hetken ensin parin kanssa eleistä ja sitten kysyä kaikilta pareilta.

Sudella ja koiralla on enemmän yhtäläisyyksiä kuin eroja. Pyydä lapsia miettimään, mitä eroja on.

- Koira on kesy, susi karttaa ihmistä
- Koiran häntä voi olla pystyssä, suden häntä on vaakasuorassa tai alhaalla
- Koiria on monen kokoisia ja värisiä, suden koko ja väri vaihtelevat paljon vähemmän
- Sudella on hyvin lämmin talviturkki, eikä se palele. Monet koirarodut eivät selviäisi Suomen luonnossa talvella ilman ihmisen antamaa ruokaa ja suojaa.
- Susi liikkuu paikasta toiseen suoraviivaisesti, koira kiertelee ja haistelee.
- Koira haukkuu, susi ulvoo. Sudella on muitakin ääniä kuin ulvonta ja sen ääniviestintä on monipuolista, mutta se ei koskaan ”louskuta” kuten koira. Koirakin saattaa ulvoa, joskus hyvinkin susimaisesti.

Yhtäläisyyksistä voi tässä yhteydessä mainita sen, että susi ja koira ovat laumaeläimiä. Oppilaiden koirien lauma on oppilaan perhe. Suden lauma on samalla lailla suden perhe. Tämä toimii hyvänä siltana seuraavaan osioon.

4. LAUMA ON SUDEN PERHE – STILL-KUVAT (TAI PANTOMIIMIT)

n. 20 min

Tavoite: *Päästään eläytymään suden maailmaan ja samalla saadaan tietoa suden elämästä.*

Kerro ensin hieman suden perhe-elämästä: Lauma on suden perhe ja susilaumassa jokaisella lauman jäsenellä on oma roolinsa. Lauma koostuu lisääntyvästä parista, jotka johtavat laumaa, ja niiden jälkeläisistä. Vanhemmat pennut auttavat hoitamaan saman vuoden pentuja, ja niitä kutsutaankin lapsenvahdeiksi.

Jaa oppilaat pienryhmiin valitsemallasi tavalla. (Voit myös vaikka kysyä opettajalta etukäteen, miten ryhmä kannattaa jakaa jos olet epävarma.) Esittele lauman jäsenten roolitunnukset ja jaa roolit. Sitten jaa jokaiselle laumalle tehtäväkortti jossa on tilannekuvaus. Anna ryhmille noin viisi minuuttia aikaa muodostaa kortissa kuvatusta tilanteesta still-kuva. Jos joku ryhmistä kokee helpommaksi näytellä pienen näytelmän niin se ei haittaa. Muut ryhmät arvaavat, mitä ”kuvassa” tapahtuu. Sitten esiintyvä ryhmä saa itse kertoa, mitä esittivät. Täydennä tarvittaessa. Voit myös kertoa tässä kohtaa hieman laajemminkin suden elämästä.

Taustatietoa sinulle:

Susilauma muodostuu kiinteästä parista, niin kutsutusta lisääntyvästä parista (aikaisemmin kutsuttu alfapariksi), ja niiden jälkeläisistä. Lisääntyvä pari saa pentuja yleensä vuosittain. Osa pennuista lähtee aikuistuttuaan etsimään omaa reviiriä, osa taas jää osaksi vanhempinsa laumaa. Laumaan jääneet vanhemmat pennut auttavat lisääntyvää paria uusien pentujen hoidossa. Niitä kutsutaankin lapsenvahdeiksi. Susilaumoissa on Suomessa yleensä n. 5-7 jäsentä.

Pennut syntyvät toukokuussa. Aluksi ne pysyvät emon kanssa tiiviisti pesässä. Muutaman viikon ikäisinä pennut alkavat tehdä pieniä tutkimusretkiä pesäkolon ulkopuolelle, ja emokin saattaa jättää ne lapsenvahdin hoiviin vaikkapa metsästysretken ajaksi. Syksyllä noin puolen vuoden iässä pennut jo alkavat kulkea lauman mukana saalistusretkillä, ja harjoittelevat itsekin saalistusta.

Aluksi pennut syövät vain emon maitoa, mutta **XXXX** ikäisenä emo ja muut lauman jäsenet alkavat oksentaa niille puoliksi sulanutta ruokaa. Pikkuhiljaa pennut myös opettelevat syömään kiinteää ravintoa.

Susilauma saalistaa yhdessä. Jokaisella on jahdissa oma tärkeä tehtävänsä. Yhteistyössä sudet pystyvät kaatamaan itseään suurempia saaliseläimiä, joita susi ei yksin välttämättä pystyisi kaatamaan. Ne väsyttävät saaliin ajamalla sitä takaa ja saatuaan sen kiinni tappavat sen puremalla kurkkuun.

Susilauma saalistaa usein aamuvarhaisella. Päivän se lepäilee ja seurustelee. Saatuaan ison saaliseläimen lauma voi viettää sen läheisyydessä useita päiviä.

Suden tärkein aisti on haju. Hajuaistin tarkkuutta kuvaa se, että susi voi hirven jäljet haistettuaan hajusta päätellä, kumpaan suuntaan hirvi on kulkenut.

Suden toiseksi tärkein aisti on kuulo. Sudet viestivät keskenään ulvomalla. Ulvomalla susi ilmoittaa lauman ulkopuolisille, että tämä on sen reviiri ja pitää yhteyttä oman laumansa jäseniin.

Suden näkö on erilainen kuin meillä ihmisillä. Susi näkee hyvin liikettä ja valoa, mutta ei erota värejä yhtä hyvin kuin ihminen. Se ei näe kunnolla paikallaan olevaa kohdetta. Jos saaliseläin on liikkumatta, susi tietää hajusta, missä se suurin piirtein on, mutta ei löydä sitä. Suden hämäränäkö on paljon parempi kuin ihmisen.

STILL-KUVIEN TILANTEET (Tilannekortit löytyvät oheismateriaaleista):

1. Susilauma saalistaa. Roolit: lisääntyvä pari, 2-3 lapsenvahtia, 1-2 pentua, tarvittaessa hirvi (5-8 oppilasta)
2. Susilauma lepäilee ja seurustelee. Roolit: lisääntyvä pari, lapsenvahti, 2-3 pentua 5-6 oppilasta)
3. Sudet ulvovat omaa reviiriään ja pitävät yhteyttä laumansa jäseniin. Roolit: lisääntyvä pari 2-3 lapsenvahtia, 1-2 pentua. (5-7 oppilasta)
4. Vanhemmat pennut auttavat hoitamaan nuorempia pentuja. Roolit: lisääntyvä pari (tai ainakin lisääntyvä naaras), 2 lapsenvahtia, 2-3 pentua. (5-7 oppilasta)

5. SUURPEDOT JA IHMINEN

n. 15 – 20 min

Tavoite: Tutkailla suurpetojen näkymistä mediassa ja saada konkretiaa suurpetoasioihin. Saadaan myös pohjaa keskustelulle ihmisen ja suurpetojen rinnakkaiselosta.

Alakoululaisille:

Jaa oppilaat ryhmiin pulpettien ääreen. Jaa ryhmille pinkka kuvakortteja (samat kuin korttitehtävässä). Oppilaat saavat muodostaa kuvista oman suurpetoaiheisen uutisen (tai pienen tarinan, jos ihan pienille uutinen tuntuu vaikealta käsitteeltä.) Kaikkia kortteja ei tarvitse käyttää, vaan niistä saa valita omaan uutiseensa sopivimmat. Uutiselle saa keksiä tapahtumapaikan itse: Onko se tapahtunut kotikylällä, naapurikaupungissa vai jossain ihan keksityssä kunnassa? Mitä on tapahtunut? Miten tilanne on ratkennut? Sitten ryhmät saavat kertoa uutisensa muille. Keskustelkaa uutisista yhdessä. Oliko uutinen iloinen vai pelottava? Miten tilanne ratkesi? Miten sen voisi ratkaista? Voisiko uutinen tapahtua ihan oikeastikin? ("Susi söi ihmisen" –tyyppisiä uutisia kannattaa myös käsitellä asiallisesti, jos sellaisia tulee, mutta muista mainita, että susi ei ole Suomessa käynyt ihmisen kimppuun yli sataan vuoteen, ja että susi välttää ihmistä.)

Yläkoululaisille:

Jaa oppilaat ryhmiin ja jokaiselle ryhmälle suurpetoaiheinen uutinen. Jaa ryhmille myös pienet pohdiskelukysymykset, joihin etsiä vastausta uutisesta, tai pohtia kysymyksiä uutisen pohjalta. Soveltuvia uutisia taustakysymyksineen oheismateriaaleista. Anna uutisen lukemiseen ja kysymysten pohtimiseen noin 10 minuuttia. Tämän jälkeen käsitellään aihetta yhdessä: Jokainen ryhmä kertoo vuorollaan lyhyesti lukemansa uutisen pääpiirteet ja pohdintojensa tuloksia. Kierroksen jälkeen voitte vielä mieltä yhdessä oppilaiden kanssa, miten petoeläimet näkyvät mediassa. Ovatko uutiset yleensä positiivisia vai negatiivisia? Näkyykö näissä uutisissa esimerkiksi suden uhanalaisuus? Muistavatko oppilaat lukeneensa hiljattain omalta alueeltaan uutisia petoeläimistä?

Huom! Jos ryhmä on suuri tai aikaa muutoin niukasti, voi olla helpompaa luetuttaa kaikilla ryhmillä sama uutinen. Voit myös jakaa ryhmille vaikkapa kahta eri uutista. Käytä tässä omaa harkintaasi.

Useamman uutisen käsittelyyn menee hurjasti aikaa, eikä niihin päästä kovin syvälle. Toisaalta useammalla uutisella saa tuotua suurpetoaihetta monipuolisemmin esille.

6. SUSI ON MENNYT TÄSTÄ – OMA SUSINIMI JA LAUMA

n. 10 min

Kerro suden jäljistä: Sutta pääsee näkemään luonnossa hyvin harvoin, mutta joskus suden jälkiin voi törmätä. Suden jälki muistuttaa suuren koiran jälkeä. Suden jälkijotos on kuitenkin suoraviivaisempi kuin koiralla. Näytä kuva suden jäljistä (dia x) Powerpointilta jos se on käytössäsi. Jaa oppilaille paperiset aidon kokoiset suden jäljet. Jokainen kirjoittaa jälkeen oman susinimensä, joka keksittiin aikaisemmin. Jälkeä voi myös koristella haluamallaan tavalla, piirtämällä tai värittämällä.

Jos aika meinaa loppua kesken, voi jäljet jättää luokkaan ja kehottaa tekemään myöhemmin opettajan kanssa.

Koulussa toimiminen

Kun olet koulussa vierailijana, olet edustamassa Luonto-Liittoa. Siksi sinun tulee myös sitoutua Luonto-Liiton arvoihin ja periaatteisiin. Koulussa myös noudatamme koulumaailman pelisääntöjä.

Kouluvierailujemme tavoitteena on antaa asiallista tietoa luonnosta ja sen suojelutarpeesta. Tärkeä tavoite on myös saada aikaan keskustelua sekä herättää oppilaissa ajatuksia siitä, miten he itse voisivat vaikuttaa luonnon puolesta.

Huomioimme sen, että koulussa on hyvin erilaisia, erilaiset arvot ja kokemukset omaavia lapsia ja nuoria. Nämä lasten ja nuorten erilaiset arvot ja näkemykset on huomioitava ja annettava tilaa myös lapsen ja nuoren omalle äänelle. Siksi keskustelun herätteleminen vierailulla on tärkeää. Erityisesti susikysymykset voivat herättää hyvin jyrkkiäkin mielipiteitä oppilaissa tai heidän lähipiirissään. On tärkeää, että vierailija ei lähde lyttämään oppilaan näkemyksiä, ja säilyttää neutraalin ja asiallisen lähestymisen aiheeseen.

Kouluvierailulla mahdollisesti heräävissä luonnonsuojeluun liittyvissä eettisissä pohdinnoissa ei ole oleellista se, että tarjottaisiin oikeita vastauksia. Lapsille ja nuorille olisi annettava mahdollisuus pohtia ja tehdä itse omat johtopäätöksensä. On tärkeää houkutella heitä muodostamaan omat perustellut näkemyksensä. Kouluvierailulla vierailijan mielipide ei saisi hallita keskustelua niin, ettei lapselle tai nuorelle jää mahdollisuutta vapaasti muodostaa omaa, ohjaajan linjasta ehkä poikkeavaakin, näkemystä.

Erilaiset mielipiteet voi nähdä keskustelun mahdollisuutena. Kouluvierailulla ollaan kasvattajan roolissa ja siihen rooliin sopii kuunteleva ja kannustava suhtautumistapa, myös eri mieltä oleviin ja ehkä haastavasti käyttäytyviin lapsiin ja nuoriin.

Kouluvierailijat sitoutuvat toiminnassaan käyttämään Luonto-Liiton lähettiläsmateriaaleja sekä toimimaan Luonto-Liitosta saamansa ohjeistuksen mukaan.

Vaikeissa kysymyksissä voi aina kääntyä kouluvierailuvastaavan puoleen.